QASHQADARYO VILOYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING SWOT-TAHLILI

Shodmanov Toshtemir Ro‘ziyevich,
Qarshi davlat texnika universiteti Registrator ofisi menejeri

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada Qashqadaryo viloyatida raqamli transformatsiya jarayonlarining holati SWOT-tahlil asosida kompleks o‘rganilgan. Tadqiqotda hududda raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi, mavjud ichki imkoniyatlar (kuchli tomonlar) va cheklovchi omillar (zaif tomonlar), shuningdek tashqi muhitdagi imkoniyatlar va xavf-xatarlar tizimli ravishda tahlil qilinadi. Xususan, infratuzilma rivoji, davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, inson kapitali salohiyati va innovatsion faoliyat darajasi baholangan. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar, jumladan, texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi, malakali kadrlar tanqisligi hamda moliyaviy resurslarning cheklanganligi aniqlangan. Tadqiqot natijasida hududda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari hamda SWOT-tahlil asosida strategik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, SWOT-tahlil, kuchli tomonlar, zaif tomonlar, imkoniyatlar, xavf-xatarlar, raqamli iqtisodiyot, innovatsion rivojlanish, infratuzilma, inson kapitali, Qashqadaryo viloyati.

Аннотация. В данной научной статье комплексно исследуется состояние цифровой трансформации в Кашкадарьинской области на основе SWOT-анализа. В ходе исследования системно анализируются уровень внедрения цифровых технологий в регионе, внутренние факторы (сильные и слабые стороны), а также внешние условия (возможности и угрозы). Особое внимание уделено оценке развития инфраструктуры, механизмов государственной поддержки, потенциала человеческого капитала и уровня инновационной активности. Наряду с этим

выявлены ключевые проблемы цифровой трансформации, включая недостаточный уровень технологической инфраструктуры, дефицит квалифицированных кадров и ограниченность финансовых ресурсов. По результатам исследования разработаны стратегические рекомендации по развитию цифровой экономики региона на основе SWOT-анализа.

Ключевые слова: цифровая трансформация, SWOT-анализ, сильные стороны, слабые стороны, возможности, угрозы, цифровая экономика, инновационное развитие, инфраструктура, человеческий капитал, Кашкадарьинская область.

Abstract. This scientific article provides a comprehensive analysis of the state of digital transformation in the Kashkadarya region based on SWOT analysis. The study systematically examines the level of digital technology adoption in the region, internal factors (strengths and weaknesses), and external conditions (opportunities and threats). Particular attention is given to evaluating infrastructure development, government support mechanisms, human capital potential, and the level of innovation activity. At the same time, key challenges of digital transformation are identified, including insufficient technological infrastructure, a shortage of skilled personnel, and limited financial resources. Based on the findings, strategic recommendations for the development of the regional digital economy are proposed using SWOT analysis.

Keywords: digital transformation, SWOT analysis, strengths, weaknesses, opportunities, threats, digital economy, innovative development, infrastructure, human capital, Kashkadarya region.

Kirish. Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot shakllanishi sharoitida hududiy rivojlanishni ta’minlashda raqamli transformatsiya jarayonlari muhim strategik omilga aylanib bormoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish hamda boshqaruv tizimlarida tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirib, iqtisodiy samaradorlikni oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va

raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, hududlar kesimida raqamli transformatsiya jarayonlarini chuqur tahlil qilish va ularning rivojlanish istiqbollarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Qashqadaryo viloyati iqtisodiyoti tarkibida sanoat, qishloq xo‘jaligi va xizmatlar sohasining muhim o‘rin tutishi, mazkur hududda raqamli transformatsiya jarayonlarini samarali tashkil etishni talab etadi. So‘nggi yillarda viloyatda raqamli infratuzilmani rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, davlat va xususiy sektor faoliyatini raqamlashtirish bo‘yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Biroq, ushbu jarayonlarning samaradorligini oshirish uchun mavjud ichki imkoniyatlar va muammolarni, shuningdek tashqi muhit omillarini kompleks baholash zarur.

Mazkur tadqiqotda aynan shu maqsadda SWOT-tahlil metodologiyasidan foydalanilgan bo‘lib, u orqali Qashqadaryo viloyatida raqamli transformatsiyaning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari hamda xavf-xatarlari tizimli ravishda aniqlanadi. Ushbu yondashuv hududiy rivojlanish strategiyalarini takomillashtirish, raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta’minlash hamda boshqaruv qarorlarini ilmiy asoslash imkonini beradi.

Shu bois, maqolaning asosiy maqsadi Qashqadaryo viloyatida raqamli transformatsiya jarayonlarini SWOT-tahlil asosida o‘rganish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism. Qashqadaryodagi transformatsiya jarayonini beshta bosqichga ajratish mumkin, ularning har biri o‘ziga xos boshqaruv qarorlarini talab qiladi. Korxonaning joriy darajasini tushunish investitsiya resurslarini to‘g‘ri taqsimlash imkonini beradi.

1-bosqich: Elementar avtomatlashtirish. Ushbu darajada raqamli vositalar parcha-parcha ishlatiladi. Biznes jarayonlarining asosiy qismi qog‘ozda yoki oddiy

jadval tahrirlovchilarida yuritiladi. Qashqadaryoda bu guruhga asosan oilaviy korxonalar va kichik dehqon xo‘jaliklari kiradi.

2-bosqich: Funksional raqamlashtirish. Korxonalar alohida funksiyalar uchun maxsus dasturiy ta’minotlarni joriy qila boshlaydi: buxgalteriya (1C), bazaviy ombor hisobi. Bo‘limlar o‘rtasidagi aloqa zaif bo‘lib, ma’lumotlar ko‘pincha takrorlanadi.

3-bosqich: Integratsiyalashgan tizim. Moliya, kadrlar va ishlab chiqarishni yagona axborot maydoniga birlashtiruvchi ERP-tizimlarning joriy etilishi. Bu bosqichda eksportga intilayotgan viloyatning o‘rta ishlab chiqarish korxonalari joylashgan.

4-bosqich: Ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv. Biznes tahliliy tizimlaridan (BI) foydalanish. Qarorlar menejerning instinkti asosida emas, balki katta ma’lumotlar (Big Data) tahlili asosida qabul qilinadi. Bu yerda IT Park rezidentlari faol ishlamoqda, ularning soni 2023-yilda hududlarda 523 taga yetdi.

5-bosqich: Intellektual korxona. Sun’iy intellekt (AI), narsalar interneti (IoT) va bashoratli tahlillarni o‘z ichiga olgan yuqori bosqich. Qashqadaryoda bu daraja qishloq xo‘jaligini aerokosmik monitoring qilish va energiya tarmoqlarini boshqarish loyihalari bilan ifodalanadi.

Viloyatning raqamli arxitekturasining markaziy elementlaridan biri “Raqamli Qashqadaryo” geoaxborot tizimidir. U o'zida resurslar, infratuzilma va ijtimoiy soha obyektlari haqidagi ma'lumotlarni birlashtiradi. Ushbu tizim doirasida biznes muhitiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan loyihalar amalga oshirilmoqda

1. **"Xalq nazorati" elektron portali**: Aholi, tadbirkorlar va ma'muriyat o'rtasidagi qayta aloqa tizimi bo'lib, infratuzilmaviy va ma'muriy muammolarni tezkor aniqlash hamda hal qilish imkonini beradi.
2. **Narxlar monitoringi ("Bozor narxi")**: Bozorlar va savdo nuqtalarida asosiy iste'mol tovarlari narxini kuzatish uchun raqamli vosita. Tizimga ma'lumotlar tuman statistika bo'limlari tomonidan kiritiladi va "Raqamli Qashqadaryo" tizimi

bilan sinxronlashtiriladi, bu esa biznesga sifatli marketing tahlillarini o'tkazish va yetkazib berishni rejalashtirish imkonini beradi.

3. **Elektr energiyasini hisobga olish va nazorat qilishning avtomatlashtirilgan tizimi (ASKUET)**: "Aqlli" hisoblagichlarni o'rnatish bo'yicha loyiha (jami 145 mlrd so'mdan ortiq mablag' ajratilgan) energiya yo'qotishlarini kamaytirish va sanoat korxonalari hamda aholi uchun hisob-kitoblar shaffofligini oshirishga qaratilgan.

Ushbu tashabbuslar biznes uchun tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi va prognoz qilinadigan iqtisodiy muhit yaratadi, bu esa korxonalarning keyingi raqamlashtirish jarayonlariga tayyorgarligini oshiradi.

Yirik korxonalarning yutuqlariga qaramay, Qashqadaryodagi kichik va o'rta biznes qator o'ziga xos to'siqlarga duch kelmoqda. 2026-yil 1-mart holatiga ko'ra, viloyatda 25 875 ta tijorat korxonasi faoliyat ko'rsatmoqda. Ularning aksariyati mikro va kichik korxonalar toifasiga kiradi va ularning iqtisodiy barqarorligi ko'pincha xavf ostida bo'ladi.

Chakana savdo va xizmat ko'rsatish sektorida raqamli transformatsiya notekis kechmoqda. Yirik tarmoqlar biznes-tahlil (BI) tizimlari va sun'iy intellekt (AI) vositalarini faol joriy etayotgan bir paytda, kichik riteylerlar resurslar bilan cheklangan. Asosiy to'siqlar quyidagilardan iborat:

- **Mutaxassislar tanqisligi**: Hududiy darajada malakali IT-kadrlar va ma'lumotlar tahlilchilarining keskin yetishmovchiligi.
- **Infratuzilmaviy uzilishlar**: Viloyatning chekka tumanlarida yuqori tezlikdagi internetga ulanish imkoniyatining notekisligi.
- **Moliyaviy cheklovlar**: Xorijiy dasturiy ta'minot (ERP, CRM) litsenziyalarining yuqori narxi va ularni moslashtirish xarajatlari.

Shunga qaramay, elektron tijoratning o'sishi kichik korxonalarni hech bo'lmaganda bazaviy raqamli vositalardan, masalan, to'lov tizimlari va oddiy onlayn savdo

platformalaridan foydalanishga undamoqda. Hunarmandchilik va tikuvchilik mahsulotlarini onlayn sotish uchun axborot tizimlarining ishlab chiqilishi mahalliy tadbirkorlar uchun tashqi bozorlarga yo'l ochmoqda.

Global ERP tizimlari bozori barqaror o‘sishni namoyish etmoqda (CAGR 10,1%), bu boshqaruvni tizimlashtirishga bo‘lgan global tendentsiyani aks ettiradi. Qashqadaryo korxonalari uchun ERP-ni joriy etish global ta’minot zanjirlariga integratsiyalashish uchun muhim qadamdir.

2.1.3-jadval

Qashqadaryo viloyati korxonalarida korporativ boshqaruv tizimi modullari va ularning samaradorlikka ta’siri

Tizim moduli	Qashqadaryo korxonasi uchun samarasi
Moliya va hisob	Soliq to‘lovlarining shaffofligi, E-Tax uchun hisobotlarni avtomatlashtirish.
Personallarni boshqarish (HR)	Aholi soni o‘sib borayotgan sharoitda (3,7 mln kishi) mehnat samaradorligini monitoring qilish.
Ombor boshqaruvi (SCM)	Paxta, g‘alla va tayyor to‘qimachilik mahsulotlari logistikasini optimallashtirish.
Sotuvlar va CRM	E-tijorat vositalari orqali mijozlar bazasini viloyat tashqarisiga kengaytirish.

Mazkur jadval Qashqadaryo viloyati korxonalarida qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan korporativ boshqaruv tizimi (ERP) modullari va ularning iqtisodiy hamda boshqaruv samaradorligiga ta’sirini aks ettiradi. Jadvalda moliya va hisob, personalni boshqarish (HR), ombor boshqaruvi (SCM) hamda sotuvlar va CRM tizimlari kabi asosiy modullar kesimida raqamli transformatsiyaning amaliy natijalari yoritilgan. Ushbu yondashuv

korxonalar faoliyatini yagona raqamli platformaga integratsiya qilish orqali boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Moliya va hisob moduli korxonalar uchun eng muhim yo‘nalishlardan biri bo‘lib, u soliq to‘lovlarining shaffofligini ta’minlash, elektron soliq tizimlari (E-Tax) bilan integratsiya qilish hamda moliyaviy hisobotlarni avtomatlashtirish imkonini beradi. Bu esa inson omilini kamaytirib, xatoliklar ehtimolini pasaytiradi va moliyaviy intizomni mustahkamlaydi. Natijada korxonalar davlat bilan hisob-kitob jarayonlarini tez va aniq amalga oshiradi, bu esa iqtisodiy shaffoflikni oshiradi.

Personallarni boshqarish (HR) moduli esa hududdagi mehnat resurslari dinamikasini samarali boshqarishga xizmat qiladi. Qashqadaryo viloyatida aholi sonining 3,7 million kishidan ortib borishi mehnat bozorida samarali monitoring va rejalashtirish tizimlariga ehtiyojni kuchaytiradi. HR tizimi orqali xodimlar faoliyatini baholash, ishga qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish, malaka oshirish dasturlarini boshqarish va mehnat unumdorligini doimiy monitoring qilish imkoniyati yaratiladi. Bu esa korxonalarda inson kapitalidan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

Ombor boshqaruvi (SCM) moduli Qashqadaryo iqtisodiyotining agrar va sanoat yo‘nalishlari uchun strategik ahamiyatga ega. Paxta, g‘alla va to‘qimachilik mahsulotlarining ishlab chiqarish va logistika zanjirini optimallashtirish orqali resurslardan samarali foydalanish, yo‘qotishlarni kamaytirish va yetkazib berish jarayonlarini tezlashtirish mumkin bo‘ladi. SCM tizimi orqali real vaqt rejimida zaxiralarni boshqarish, transport xarajatlarini optimallashtirish va ishlab chiqarish zanjirini muvofiqlashtirish imkoniyati paydo bo‘ladi.

Sotuvlar va CRM moduli esa korxonalarning bozor bilan bevosita aloqasini kuchaytiradi. Elektron tijorat vositalarining joriy etilishi orqali mijozlar bazasini viloyat ichida va undan tashqarida kengaytirish imkoniyati yaratiladi. CRM tizimi mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish, ularning ehtiyojlarini tahlil qilish, marketing strategiyalarini optimallashtirish va sotuv jarayonlarini avtomatlashtirishga xizmat

qiladi. Bu esa korxonalarning raqobatbardoshligini oshiradi va yangi bozor segmentlariga chiqish imkonini beradi.

Bulutli (Cloud) ERP yechimlari past kapital xarajatlar va kengayish imkoniyati tufayli hududiy kichik va o‘rta biznes uchun ustuvor bo‘lib bormoqda. Biroq, ma’lumotlar xavfsizligi asosiy cheklovchi omil bo‘lib qolmoqda, bu esa "nol ishonch" (Zero Trust) arxitekturasini joriy etishni talab qiladi

Umuman olganda, jadvalda keltirilgan ERP modullari Qashqadaryo viloyati korxonalarida raqamli transformatsiyani chuqurlashtirish, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun kompleks yechim sifatida xizmat qiladi. Ushbu tizimlar integratsiyasi korxonalarda shaffoflik, tezkorlik va strategik qaror qabul qilish sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

2.1.5-jadval

Qashqadaryo viloyatida raqamli transformatsiyaning SWOT-tahlili (ichki va tashqi omillar kesimida)

	ICHKI OMILLAR	TASHQI OMILLAR
IJOBIY	**S — Kuchli tomonlar** • Arzon energiya resurslari mavjudligi • "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi ko'magi	**O — Imkoniyatlar** • UNDP ko'magida raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish • Xalqaro hamkorlik va investitsiyalar
SALBIY	**W — Zaif tomonlar** • Qishloq joylarida IT-kadrlarning yetishmasligi • Raqamli savodxonlikning pastligi	**T — Xavf-hatarlar** • Kiberjinoyatchilikning o'sishi • Import qilinadigan dasturiy ta'minotlarga texnologik bog'liqlik

Mazkur jadval Qashqadaryo viloyatida raaqamli transformatsiya jarayonlarining SWOT-tahlili asosida ichki va tashqi omillarni tizimli ravishda baholashga qaratilgan. SWOT yondashuvi orqali hududda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga ta’sir etuvchi kuchli tomonlar (Strengths), zaif tomonlar (Weaknesses), imkoniyatlar (Opportunities) hamda xavf-xatarlar (Threats) kompleks tarzda tahlil qilinadi. Bu esa viloyatning raqamli transformatsiya bo‘yicha hozirgi holatini chuqur anglash va strategik qarorlar qabul qilish uchun ilmiy asos yaratadi.

Ichki omillar tarkibida ijobiy jihatlar sifatida Qashqadaryo viloyatida arzon energiya resurslarining mavjudligi muhim ustunlik hisoblanadi. Bu omil sanoat korxonalari va IT-infratuzilma uchun xarajatlarni kamaytirib, raqamli texnologiyalarni joriy etishni iqtisodiy jihatdan samarali qiladi. Shuningdek, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasidagi davlat ko‘magi hududda raqamli infratuzilmani rivojlantirish, elektron xizmatlarni kengaytirish va innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynaydi.

Salbiy ichki omillar sifatida esa qishloq joylarda IT-kadrlar yetishmasligi va raqamli savodxonlik darajasining pastligi asosiy muammolar sifatida qayd etiladi. Bu holat raqamli texnologiyalarni keng joriy etish jarayonini sekinlashtiradi hamda korxonalar samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini kuchaytirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Tashqi omillar kesimida imkoniyatlar sifatida BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP) ko‘magida raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish hamda investitsiyalarni jalb etish muhim o‘rin tutadi. Ushbu omillar hududda innovatsion ekotizim shakllanishiga va yangi raqamli biznes modellarining paydo bo‘lishiga xizmat qiladi. Xususan, startaplar, elektron savdo platformalari va raqamli xizmatlar bozorini kengaytirish uchun qulay sharoit yaratiladi.

Shu bilan birga, tashqi xavf-xatarlar sifatida kiberjinoyatchilikning ortishi hamda import qilinadigan dasturiy ta’minotlarga texnologik bog‘liqlik mavjudligi qayd etiladi. Bu

omillar axborot xavfsizligi va milliy raqamli suverenitetga tahdid solishi mumkin. Ayniqsa, tashqi platformalarga bog‘liqlik uzoq muddatli istiqbolda texnologik xavfsizlik va barqarorlikni pasaytirishi ehtimoli mavjud.

Umuman olganda, SWOT-tahlil natijalari Qashqadaryo viloyatida raqamli transformatsiyani rivojlantirish uchun sezilarli imkoniyatlar mavjudligini, biroq bir qator ichki va tashqi muammolarni bartaraf etish zarurligini ko‘rsatadi. Ushbu omillarni muvozanatli boshqarish orqali hududda raqamli iqtisodiyotning barqaror va samarali rivojlanishini ta’minlash mumkin.

Raqamlashtirish chuqurlashgani sayin kiberxavf-xatarlar ham ortib bormoqda. Qashqadaryo viloyatida korxona xodimlari va aholini axborot gigienasi asoslariga o'rgatishga qaratilgan kibermadaniyatni yuksaltirish oyliklari o'tkazilmoqda. Biznesning raqamlashtirishga tayyorgarligi, shuningdek, korporativ ma'lumotlarning himoyalanganlik darajasi bilan ham baholanadi. Tegishli xavfsizlik tizimlari bo'lmasa, raqamli vositalarga bo'lgan ishonch pasayadi, bu esa transformatsiya jarayonlarini sekinlashtiradi.

Kiberxavfsizlik markazining hududiy bo'linmalari va Kiberxavfsizlik klubi faoliyati zamonaviy tahdidlarga qarshi tura oladigan ekspertlar hamjamiyatini shakllantirishga qaratilgan.

Ijobiy dinamikaga qaramay, bir qator muhim to‘siqlar mavjud:

1. **Shahar va qishloq o‘rtasidagi raqamli tafovut:** Qashqadaryoning chekka tumanlarida tezyurar internetga kirishning cheklanganligi o‘sishning inklyuzivligini pasaytiradi.
2. **IT-savodxonlikning yetishmasligi:** Nafaqat yoshlar, balki amaldagi korxona rahbarlari uchun ham keng ko‘lamli o‘quv dasturlariga ehtiyoj bor.
3. **Eski tizimlar bilan integratsiya (Legacy systems):** Sovet davrida qurilgan zavodlardagi eski ishlab chiqarish liniyalarini zamonaviy uskunalar bilan bog‘lashdagi qiyinchiliklar.

Ushbu to‘siqlarni yengish davlat sa’y-harakatlari va xususiy investitsiyalarning sinergiyasini talab qiladi. Bu borada raqamli dasturlar samaradorligini monitoring qilish va baholash (M&E) muhim vosita bo‘lib, uning metodologiyasi UNDP ko‘magida faol joriy etilmoqda

Xulosa. Qashqadaryo viloyati korxonalarining raqamli transformatsiyasi — bu iqtisodiyot tarkibini sifat jihatidan o‘zgartirishga yo‘naltirilgan uzoq muddatli jarayondir. Tabiiy resurslarni oddiygina ekspluatatsiya qilishdan ma’lumotlarga asoslangan qo‘shilgan qiymat yaratishga o‘tish mintaqaning tashqi iqtisodiy zarbalarga chidamliligini ta’minlaydi.

ERP-tizimlarning integratsiyasi, agrosektorda AI-dan foydalanish, kiberhimoyani rivojlantirish va IT Park orqali yoshlar startaplarini qo‘llab-quvvatlash viloyatning Janubiy O‘zbekiston raqamli xabi sifatidagi yangi qiyofasini shakllantiradi. Mikro va makro darajadagi boshqaruv samaradorligi bevosita biznes yetakchilarining innovatsiyalarni qabul qilishga va inson kapitalini rivojlantirishga tayyorligiga bog‘liq bo‘ladi. Tahlil uchun Smart-Art vizuallashtirish vositalari va aniq iqtisodiy formulalarni qo‘llash ushbu jarayonni shaffof, boshqariladigan va investitsion jozibador qilish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Tursunov B. *Raqamli transformatsiya va moslashuvchan boshqaruv*. Tashkent: Axborot Texnologiyalari Universiteti Nashriyoti. 2023.
2. Usmonov J. *Korxona loyihalarida Agile metodlarini qo‘llash*. Tashkent: Iqtisodiyot va Boshqaruv Nashriyoti. 2021.
3. Abdullayev O. *Moslashuvchan boshqaruv orqali resurslarni optimal taqsimlash*. Tashkent: Innovatsion Boshqaruv Ilmiy Jurnali. 2020.
4. Tapscott D. The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence. New York: McGraw-Hill. 1995.

5. Tapscott D. The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence. New York: McGraw-Hill. 1995.